Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 15 października 2024 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 267 TFUE – Zakres obowiązku odesłania prejudycjalnego spoczywającego na sądach krajowych orzekających w ostatniej instancji – Postępowanie w sprawie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania przed sądem najwyższym państwa członkowskiego – Wniosek strony, która zwraca się o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, o wystąpienie do Trybunału z pytaniem dotyczącym wykładni prawa Unii – Uregulowanie krajowe, na podstawie którego skarga rewizyjna zostaje przyjęta do rozpoznania, jeśli podnosi kwestię prawną istotną dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju – Obowiązek zbadania przez krajowy sąd najwyższy w ramach postępowania w sprawie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania, czy należy wystąpić z odesłaniem prejudycjalnym – Uzasadnienie orzeczenia oddalającego wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania

W sprawie C-144/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Vrhovno sodišče (sąd najwyższy, Słowenia) postanowieniem z dnia 7 marca 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 marca 2023 r., w postępowaniu:

KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o.

przeciwko

Republika Slovenija,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, T. von Danwitz, wiceprezes, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M.L. Arastey Sahún, S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec, prezesi izb, A. Arabadjiev (sprawozdawca), J. Passer, Z. Csehi i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Emiliou,

sekretarz: M. Longar, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 marca 2024 r.,

* Język postępowania: słoweński.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o. – A. Velkaverh, odvetnik,

– w imieniu rządu słoweńskiego – B. Jovin Hrastnik i N. Pintar Gosenca, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu rządu łotewskiego – K. Pommere i S. Zābele, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu niderlandzkiego – P.P. Huurnink, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu rządu fińskiego – A. Laine, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu Komisji Europejskiej – F. Erlbacher, B. Rous Demiri i C. Urraca Caviedes, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 267 akapit trzeci TFUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o. (zwaną dalej „KUBERA”) a Republika Slovenija (Republiką Słowenii), reprezentowaną przez Ministrstvo za finance (ministerstwo finansów, Słowenia), w przedmiocie działań służb celnych dotyczących przestrzegania praw własności intelektualnej.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 17 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003 (Dz.U. 2013, L 181, s. 15) stanowi:

„W przypadku gdy organy celne zidentyfikują towary podejrzane o naruszenie prawa własności intelektualnej objętego decyzją uwzględniającą [przedłożone właściwym służbom celnym żądanie podjęcia działań przez organy celne], zawieszają zwolnienie towarów lub zatrzymują je”.

Prawo słoweńskie

4 Artykuł 22 konstytucji słoweńskiej stanowi, co następuje:

„Każdemu zapewnia się równą ochronę jego praw w postępowaniach przed sądami i innymi organami państwa, przed organami wspólnot lokalnych i przed osobami urzędowymi, które decydują o jego prawach, obowiązkach lub interesach prawnych”.

5 Artykuł 22 ust. 1 Zakon o upravnem sporu (ustawy o sporach administracyjnych) (*Uradni list RS*, nr 105/06), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, stanowi:

„W sporach administracyjnych mają zastosowanie przepisy ustawy regulującej postępowanie cywilne, o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej”.

6 Artykuł 367 ust. 1 Zakon o pravdnem postopku (ustawy – kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „ZPP”) (*Uradni list RS*, nr 73/07) w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym stanowi:

„Strony mogą wnieść skargę rewizyjną od prawomocnego wyroku wydanego w drugiej instancji w terminie 15 dni od dnia doręczenia im orzeczenia [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego, Słowenia)] o przyjęciu skargi rewizyjnej do rozpoznania”.

7 Zgodnie z art. 367a ZPP:

„1. Sąd przyjmuje skargę rewizyjną do rozpoznania, jeżeli można oczekiwać, że orzeczenie [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego)] rozstrzygnie kwestię prawną istotną dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub rozwoju prawa poprzez orzecznictwo. W szczególności sąd przyjmuje skargę rewizyjną do rozpoznania w następujących przypadkach:

– jeżeli występuje kwestia prawna, w odniesieniu do której orzeczenie sądu drugiej instancji odbiega od orzecznictwa [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego)]; lub

– jeżeli występuje kwestia prawna, co do której nie istnieje orzecznictwo [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego)], w szczególności jeżeli orzecznictwo sądów wyższej instancji nie jest jednolite; lub

– jeżeli występuje kwestia prawna, co do której orzecznictwo [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego)] nie jest jednolite.

2. [Vrhovno sodišče (sąd najwyższy)] rozstrzyga o przyjęciu skargi rewizyjnej do rozpoznania na podstawie wniosku strony o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania”.

8 Artykuł 367b ZPP ma następujące brzmienie:

„1. Strona składa wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania w terminie 30 dni od doręczenia prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji.

2. Wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania należy złożyć do [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego)].

[…]

4. We wniosku o przyjęciu skargi rewizyjnej do rozpoznania strona określa w sposób precyzyjny i konkretny sporną kwestię prawną i przepis prawa, który miał zostać naruszony, okoliczności wskazujące na znaczenie tej kwestii oraz zwięzłe uzasadnienie powodów, dla których sąd drugiej instancji orzekł w tej kwestii niezgodnie z prawem; strona ta opisuje w sposób precyzyjny i konkretny zarzucane uchybienia proceduralne i w ten sam sposób wykazuje istnienie orzecznictwa [Vrhovno sodišče (sądu najwyższego)], od którego orzeczenie [sądu niższej instancji] rzekomo odbiega, lub niespójności orzecznictwa".

9 Artykuł 367c ZPP stanowi:

„1. [Vrhovno sodišče (sąd najwyższy)] rozstrzyga w składzie trzech sędziów w drodze postanowienia w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania.

2. Do celów uzasadnienia w przypadku wydania orzeczenia o oddaleniu wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania wystarczy, by sąd odniósł się ogólnie do braku spełnienia przesłanek określonych w art. 367a niniejszej ustawy.

3. W postanowieniu o przyjęciu skargi rewizyjnej do rozpoznania sąd lub trybunał wskazuje, w jakiej części lub w odniesieniu do jakich konkretnych kwestii prawnych skarga rewizyjna zostaje przyjęta do rozpoznania.

4. Od orzeczenia o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania nie przysługuje odwołanie".

10 Artykuł 368 ZPP ma następujące brzmienie:

„[Vrhovno sodišče (sąd najwyższy)] orzeka w przedmiocie skargi rewizyjnej".

11 Artykuł 370 ust. 1 ZPP stanowi:

„Skarga rewizyjna może zostać wniesiona z powodu istotnego naruszenia przepisów regulujących postępowanie przed sądem pierwszej instancji, na które strona powołała się przed sądem drugiej instancji, z powodu istotnego naruszenia przepisów regulujących postępowanie przed sądem drugiej instancji lub z powodu naruszenia prawa".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

12 KUBERA, spółka zajmująca się handlem artykułami spożywczymi i napojami, nabyła w Turcji 87 600 puszek napoju Red Bull wyprodukowanych w Austrii i przewiozła je statkiem do portu w Koperze (Słowenia) celem ich przywozu.

13 W dniu 5 października 2021 r. organ podatkowy Republiki Słowenii wydał dwie decyzje, na mocy których postanowił dokonać zajęcia puszek na podstawie art. 17 rozporządzenia nr 608/2013 do czasu rozstrzygnięcia postępowania sądowego wszczętego przez spółkę Red Bull GmbH będącą właścicielem praw własności intelektualnej w odniesieniu do tych puszek w celu ochrony owych praw.

14 Po oddaleniu odwołań w trybie administracyjnym złożonych na te decyzje KUBERA wniosła na owe decyzje skargi, które zostały oddalone przez Upravno sodišče (sąd administracyjny, Słowenia).

15 KUBERA złożyła do Vrhovno sodišče (sądu najwyższego), który jest sądem odsyłającym, dwa wnioski o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania na orzeczenia Upravno sodišče (sądu administracyjnego), w których to wnioskach utrzymuje, że spór w postępowaniu głównym podnosi kwestię tego, czy rozporządzenie nr 608/2013 znajduje zastosowanie w sytuacji, w której towary importowane zostały wyprodukowane przez właściciela odnoszących się do nich praw własności intelektualnej. Według tej spółki chodzi tu o istotną kwestię prawną w rozumieniu art. 367a ZPP uzasadniającą przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania. KUBERA twierdzi, że rozporządzenie nr 608/2013 nie znajduje zastosowania do takiej sytuacji i zwraca się, w razie gdyby sąd odsyłający nie zgadzał się z takim twierdzeniem, o wystąpienie do Trybunału w trybie prejudycjalnym z takim pytaniem.

16 Sąd odsyłający zastanawia się, po pierwsze, czy art. 267 akapit trzeci TFUE zobowiązuje go, by przy rozstrzyganiu w przedmiocie złożonego przez KUBERA wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania dokonał oceny wniosku tej spółki o wystąpienie do Trybunału w trybie prejudycjalnym z pytaniem dotyczącym wykładni prawa Unii. Po drugie, sąd ten stawia sobie pytanie, czy jeżeli stwierdzi, że przesłanki wystąpienia do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zostały spełnione, jest zobowiązany na podstawie art. 47 Karty do uzasadnienia swojego orzeczenia, chociaż zgodnie z art. 367c ust. 2 ZPP orzeczenie oddalające wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania zawiera jedynie zwięzłe uzasadnienie.

17 Sąd odsyłający wskazuje, że skarga rewizyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przeciwko prawomocnemu orzeczeniu sądowemu, która ma na celu ujednolicenie orzecznictwa i ukierunkowanie go, podobnie jak procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 TFUE. W zakresie, w jakim prawo Unii należy do słoweńskiego porządku prawnego, czuwa on również nad prawidłowym i jednolitym stosowaniem prawa Unii w drodze postępowania rewizyjnego.

18 Postępowanie rewizyjne dzieli się na dwa etapy, a mianowicie, po pierwsze, na etap mający na celu ustalenie, czy należy przyjąć skargę rewizyjną do rozpoznania, a po drugie, w wypadku przyjęcia, na etap dotyczący rozpoznania sprawy co do istoty.

19 Skarga rewizyjna może zostać przyjęta do rozpoznania jedynie na wyraźny wniosek jednej ze stron sporu i tylko wtedy, gdy wskazuje ona na obiektywne znaczenie kwestii prawnej, która ma zostać rozstrzygnięta przez Vrhovno sodišče (sąd najwyższy). W ramach etapu badania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania sąd ten powinien zatem dać pierwszeństwo interesowi publicznemu w szerokim znaczeniu, czyli konieczności zapewnienia spójności orzecznictwa i jednolitego stosowania prawa, a nie prywatnemu interesowi stron sporu. Etap ten stanowi „filtr" dostępu do Vrhovno sodišče (sądu najwyższego) a jego celem jest zagwarantowanie, aby sąd ten wypełniał swoją konstytucyjną rolę i orzekał w rozsądnym terminie.

20 Z orzecznictwa Vrhovno sodišče (sądu najwyższego) wynika, że skarga rewizyjna zostaje przyjęta do rozpoznania, jeżeli strona wystarczająco wykaże, że sąd niższej instancji odstąpił od orzecznictwa Trybunału lub że rozpatrywana sprawa dotyczy kwestii zgodności prawa krajowego z prawem Unii, w odniesieniu do której nie istnieje orzecznictwo Vrhovno sodišče (sądu najwyższego). Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) przyjął już skargi rewizyjne do rozpoznania ze względu na to, że podniesiona kwestia była istotna zarówno z punktu widzenia wykładni i jednolitego stosowania prawa Unii, jak i rozwoju prawa krajowego. Traktuje on zatem w ten sam sposób kwestie związane z prawem Unii i kwestie dotyczące prawa krajowego.

21 Sąd odsyłający wyjaśnia jednak, że o ile nie można wykluczyć, iż znaczenie prawne wniesionej do niego sprawy może wynikać z rozważań dotyczących prawa Unii, o tyle ani okoliczność, że prawo to może zostać zastosowane w ramach badania sprawy co do istoty, ani okoliczność, że jedna ze stron sporu zaproponowała we wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania zwrócenie się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, nie wystarczają same w sobie, aby przyjąć skargę rewizyjną do rozpoznania.

22 W konsekwencji sąd odsyłający nie jest zobowiązany na podstawie ZPP do zbadania na etapie postępowania w sprawie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania, czy należy zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym, w przypadku gdyby skarga ta została przyjęta do rozpoznania.

23 Sąd odsyłający wskazuje również, że jego orzeczenia w przedmiocie wniosków o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego i że w przypadku odmowy przyjęcia takiej skargi ogranicza się on do wskazania, że przesłanki przewidziane w art. 367a ZPP nie zostały spełnione.

24 Jednakże z orzeczenia Ustavno sodišče (trybunału konstytucyjnego, Słowenia) z dnia 31 marca 2022 r. wynika, że wniosek jednej ze stron sporu o wystąpienie do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, złożony w ramach wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, powinien zostać rozpatrzony na etapie badania tego ostatniego wniosku. Ustavno sodišče (trybunał konstytucyjny) orzekł również, że gdy Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) wydaje orzeczenie oddalające wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, art. 47 Karty w związku z art. 22 konstytucji słoweńskiej wymaga, aby sąd ten uzasadnił to orzeczenie w taki sam sposób jak w przypadku swoich orzeczeń sądowych. Ze wspomnianego orzeczenia Ustavno sodišče (trybunału konstytucyjnego) wynika, że Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) powinien w ramach postępowania w sprawie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania rozpatrzyć wniosek o wystąpienie do Trybunału na podstawie art. 267 TFUE, z uwzględnieniem kryteriów wynikających z orzecznictwa Trybunału, a w postanowieniu o odmowie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania powinien wskazać powody, dla których nie zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, aby umożliwić w razie potrzeby Ustavno sodišče (trybunałowi konstytucyjnemu) zbadanie, czy zostały spełnione przesłanki pozwalające na odstąpienie od obowiązku wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, o którym mowa w art. 267 akapit trzeci TFUE, wynikające z tego orzecznictwa.

25 Mimo że sąd odsyłający uważa, iż w niniejszej sprawie wnioski KUBERA o przyjęcie skarg rewizyjnych do rozpoznania nie spełniają przesłanek przewidzianych w art. 367a ZPP, a zatem nie mogą zostać uwzględnione, stoi on na stanowisku, że w świetle orzeczenia Ustavno sodišče (trybunału konstytucyjnego) z dnia 31 marca 2022 r. sprawa w postępowaniu głównym podnosi istotną kwestię dotyczącą wykładni prawa Unii, która zobowiązuje go do zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE.

26 W tym względzie sąd odsyłający zauważa, że aby ustalić na etapie badania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, czy podniesioną przez jedną ze stron sporu kwestię wykładni prawa Unii należy przedłożyć Trybunałowi w trybie prejudycjalnym, powinien on ocenić szereg powiązanych ze sobą kwestii prawnych. Powinien on w szczególności ustalić, czy prawo Unii ma zastosowanie do rozpatrywanego sporu, czy zainteresowana strona wnosi o to, by Trybunał wydał orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni przepisu prawa Unii oraz czy należy zwrócić się z odesłaniem prejudycjalnym. Wymagałoby to zasadniczo zbadania skargi

rewizyjnej co do istoty już na tym etapie. Wykładnia proponowana przez Ustavno sodišče (trybunał konstytucyjny) w odniesieniu do obowiązku wynikającego z art. 267 TFUE oznaczałaby pełną zmianę podejścia przyjętego przez sąd odsyłający w jego orzeczeniach dotyczących wniosków o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania. Ponadto sąd odsyłający wskazuje, że orzeczenie wydane w trybie prejudycjalnym przez Trybunał nie byłoby skuteczne (effet utile) w ramach postępowania w sprawie przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania, ponieważ dopiero na etapie badania skargi rewizyjnej co do istoty możliwe jest ustalenie, czy prawo Unii ma zastosowanie w rozpatrywanej sprawie i czy wymaga ono wykładni Trybunału.

27 Sąd odsyłający zastanawia się również, czy biorąc pod uwagę istnienie przewidzianej w ZPP procedury przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania, można by przyjąć, że orzeczenia sądowe, od których taka skarga nie zostaje przyjęta do rozpoznania, zostały wydane przez sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego i na którym spoczywa obowiązek zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, przewidziany w art. 267 akapit trzeci TFUE.

28 Wreszcie sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy – gdyby Trybunał stwierdził, że sąd odsyłający jest zobowiązany już na etapie rozpatrywania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania do zbadania kwestii, czy należy zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – obowiązek uzasadnienia, o którym mowa w szczególności w pkt 51 wyroku z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799), ma zastosowanie również do orzeczeń, w których nie przyjmuje on skargi rewizyjnej do rozpoznania.

29 W tych okolicznościach Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 267 akapit trzeci TFUE stoi na przeszkodzie przepisowi [ZPP], na podstawie którego Vrhovno sodišče (sąd najwyższy […]), w ramach postępowania [w sprawie rozpatrywania] wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej (revizija) do rozpoznania, nie bada, czy z wniosku jednej ze stron o wystąpienie do [Trybunału] z odesłaniem prejudycjalnym wynika obowiązek zwrócenia się [przez ten sąd] do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym?

2) [W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, c]zy art. 47 Karty, należy, w odniesieniu do obowiązku uzasadnienia orzeczeń sądowych, interpretować w ten sposób, że orzeczenie procesowe oddalające wniosek jednej ze stron o przyjęcie skargi rewizyjnej (revizija) do rozpoznania zgodnie z [ZPP] stanowi »orzeczenie sądowe«, w którym należy wskazać powody, dla których wniosek strony o wystąpienie do [Trybunału] z odesłaniem prejudycjalnym nie może zostać uwzględniony w danej sprawie?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

30 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 267 akapit trzeci TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, postanawiał w ramach postępowania w sprawie rozpatrywania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do

rozpoznania, którego rozstrzygnięcie zależy od znaczenia kwestii prawnej podniesionej przez jedną ze stron sporu dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju, o oddaleniu takiego wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania bez dokonania oceny, czy jest on zobowiązany zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym kwestii wykładni lub ważności przepisu prawa Unii podniesionej na poparcie tego wniosku.

31 Należy przypomnieć, że chociaż organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich, w tym ustanowienie, skład, właściwość i funkcjonowanie krajowych sądów najwyższych, należy do kompetencji tych państw, to przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających dla nich z prawa Unii (wyrok z dnia 11 lipca 2024 r., Hann-Invest i in., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

32 Z tego wynika, że o ile prawo Unii co do zasady nie stoi na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie ustanowiły postępowania w sprawie przyjęcia skarg rewizyjnych do rozpoznania lub innych systemów selekcji lub „filtrowania" wnoszenia spraw do krajowych sądów najwyższych, o tyle wdrożenie takich procedur lub systemów powinno być zgodne z wymogami wynikającymi z tego prawa, w szczególności z art. 267 TFUE.

33 W tym względzie należy podkreślić, że przewidziana w tym przepisie procedura odesłania prejudycjalnego, która stanowi kluczowy element systemu sądowniczego określonego w traktatach, ustanawia międzysądowy dialog pomiędzy Trybunałem a sądami państw członkowskich, którego celem jest zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii. Tym samym procedura ta pozwala na zapewnienie spójności, pełnej skuteczności i autonomii tego prawa oraz wreszcie szczególnego charakteru tego prawa [opinia 2/13 (Przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 176; a także wyroki: z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 27; z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 73].

34 Jeżeli w prawie krajowym nie istnieje żaden środek zaskarżenia orzeczenia sądu krajowego, to sąd ten jest co do zasady zobowiązany wystąpić do Trybunału zgodnie z art. 267 akapit trzeci TFUE, w sytuacji gdy podniesiona została przed nim kwestia dotycząca wykładni prawa Unii lub ważności aktu prawa wtórnego (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 lipca 2013 r., Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, pkt 25; z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 32; a także z dnia 22 grudnia 2022 r., Airbnb Ireland i Airbnb Payments UK, C-83/21, EU:C:2022:1018, pkt 79).

35 Spoczywający na sądach krajowych, których orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, obowiązek zwrócenia się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym wpisuje się w ramy współpracy, ustanowionej w celu zapewnienia prawidłowego stosowania i jednolitej wykładni prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, między sądami krajowymi, w ramach ich odpowiedzialności za stosowanie prawa Unii, a Trybunałem. Ten obowiązek ma przede wszystkim na celu zapobieżenie rozwinięciu w danym państwie członkowskim orzecznictwa krajowego niezgodnego z przepisami prawa Unii [wyroki: z dnia 24 maja 1977 r., Hoffmann-La Roche, 107/76, EU:C:1977:89, pkt 5; z dnia 4 czerwca 2002 r., Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, pkt 14; z dnia 4 października 2018 r., Komisja/Francja (Zaliczka na poczet podatku od dochodów kapitałowych), C-416/17, EU:C:2018:811, pkt 109].

36 Sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, może zostać zwolniony z obowiązku przewidzianego w art. 267 akapit trzeci TFUE wyłącznie w sytuacji, gdy stwierdzi, że podniesione pytanie nie jest istotne dla sprawy lub że dany przepis prawa Unii stanowił już przedmiot wykładni Trybunału, lub że prawidłowa wykładnia prawa Unii jest na tyle oczywista, że nie pozostawia ona miejsca na jakiekolwiek racjonalne wątpliwości (wyroki: z dnia 6 października 1982 r., Cilfit i in., 283/81, EU:C:1982:335, pkt 21; a także z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 33).

37 Ów sąd krajowy powinien ocenić na własną odpowiedzialność, w sposób niezależny i z należytą uwagą, czy ma on obowiązek zwrócić się do Trybunału z poruszoną przed nim kwestią prawa Unii, czy też przeciwnie, ma do czynienia z jedną z sytuacji, o których mowa w poprzednim punkcie, umożliwiających mu zwolnienie z tego obowiązku (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 września 2005 r., Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, pkt 37; a także z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 Jeżeli sąd krajowy ma do czynienia z jedną z tych sytuacji, to nie jest on zatem zobowiązany wystąpić do Trybunału na podstawie art. 267 akapit trzeci TFUE, nawet gdy pytanie dotyczące wykładni lub ważności przepisu prawa Unii zostało podniesione przez stronę toczącego się przed nim postępowania (zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Należy ponadto zauważyć, że orzeczenia sądu krajowego, które strony mogą zaskarżyć do krajowego sądu najwyższego nie są orzeczeniami „sądu krajowego, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego” w rozumieniu art. 267 TFUE. Okoliczność, że rozpoznanie co do istoty takich zarzutów, sformułowanych, jak w sprawie w postępowaniu głównym, w ramach skargi rewizyjnej, jest uzależnione od przeprowadzenia przez ten krajowy sąd najwyższy postępowania w sprawie przyjęcia tej skargi do rozpoznania, nie skutkuje pozbawieniem stron środka zaskarżenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 czerwca 2002 r., Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, pkt 16; z dnia 16 grudnia 2008 r., Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, pkt 76). Istnienie takiego postępowania nie może zatem przekształcić sądu niższej instancji, którego orzeczenie może zostać zaskarżone w ramach takiej skargi, w sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego i na którym spoczywa w konsekwencji obowiązek zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o którym mowa w art. 267 akapit trzeci TFUE.

40 Obowiązek ten ciąży natomiast na krajowym sądzie najwyższym, takim jak Vrhovno sodišče (sąd najwyższy), z zastrzeżeniem tego, co przypomniano w pkt 36 niniejszego wyroku.

41 W niniejszej sprawie z art. 367a ust. 1 ZPP oraz z informacji dostarczonych przez sąd odsyłający wynika, że w celu ustalenia, czy skarga rewizyjna powinna być przyjęta do rozpoznania, sąd ten bada, czy w zawisłej przed nim sprawie pojawiła się kwestia prawna istotna dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju.

42 Należy jednak zauważyć, że szczególne przypadki, o których mowa w tym przepisie, dotyczą wyłącznie sytuacji charakteryzujących się, w odniesieniu do podniesionej kwestii prawnej, bądź to odejściem orzeczenia sądu krajowego drugiej instancji od orzecznictwa krajowego sądu najwyższego, bądź to brakiem orzecznictwa tego ostatniego sądu, bądź też brakiem jednolitości

orzecznictwa tego sądu lub krajowych sądów najwyższych. Żaden z tych przypadków nie odnosi się natomiast do prawa Unii, a w szczególności do stanu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w kwestii podniesionej na poparcie wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania.

43 Sąd odsyłający wyjaśnia, że interpretuje ten przepis w ten sposób, że nie jest zobowiązany do oceny na etapie rozpatrywania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, czy w ramach postępowania rewizyjnego należy zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym kwestii prawa Unii podniesionej na poparcie tego wniosku.

44 Sąd odsyłający wyjaśnia ponadto, że jeżeli skarga rewizyjna nie jest przyjęta do rozpoznania, orzeczenie oddalające ostatecznie kończy postępowanie. W takim przypadku w rozpatrywanym krajowym porządku prawnym wiążąca mogłaby być wykładnia prawa Unii przyjęta przez sąd niższej instancji, nawet gdyby kwestia podniesiona na poparcie wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania uzasadniała wystąpienie do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

45 Takie uregulowanie lub praktyka krajowa może zatem prowadzić do sytuacji, w której pytanie dotyczące wykładni lub ważności przepisu prawa Unii, mimo że zostało podniesione przez stronę przed Vrhovno sodišče (sądem najwyższym) lub powinno zostać podniesione przez ten sąd w odniesieniu do podniesionej przez tę stronę kwestii prawnej i nie wchodzi w zakres odstępstw, o których mowa w pkt 36 niniejszego wyroku, nie zostałoby przedłożone Trybunałowi z naruszeniem obowiązku nałożonego na ten sąd krajowy w art. 267 akapit trzeci TFUE.

46 Taka sytuacja może zaś zagrozić skuteczności systemu współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem, ustanowionego w art. 267 TFUE, a także realizacji celów, do których osiągnięcia zmierza ten przepis, w szczególności celu polegającego na uniknięciu wypracowania w którymkolwiek państwie członkowskim orzecznictwa krajowego niezgodnego z normami prawa Unii.

47 Wykładni tej nie podważa orzecznictwo wynikające z wyroków: z dnia 15 marca 2017 r., Aquino (C-3/16, EU:C:2017:209, pkt 56), i z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 61), zgodnie z którym sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, może powstrzymać się od skierowania pytania prejudycjalnego do Trybunału ze względów niedopuszczalności właściwych dla postępowania przed tym sądem krajowym, z zastrzeżeniem poszanowania zasad równoważności i skuteczności.

48 Pierwszy z tych wyroków dotyczył bowiem normy krajowej, na mocy której zarzut skargi kasacyjnej jest niedopuszczalny, jeśli ma na celu podważenie wyłącznie jednej z podstaw uzasadnienia zaskarżonego wyroku, natomiast pozostałe podstawy mogą same w sobie uzasadniać to orzeczenie (wyrok z dnia 15 marca 2017 r., Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, pkt 54). Drugi z omawianych wyroków dotyczył przepisu krajowego, zgodnie z którym należy stwierdzić niedopuszczalność nowego pytania podniesionego przez stronę po wniesieniu środka zaskarżenia do sądu krajowego orzekającego w ostatniej instancji, ponieważ powodowałoby ono zmianę przedmiotu sporu (wyrok z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 60).

49 Sprawy, w których zapadły wyroki powołane w poprzednim punkcie, dotyczyły przepisów krajowych ustanawiających przesłanki dopuszczalności o charakterze czysto proceduralnym, których nieprzestrzeganie uniemożliwiało sądowi krajowemu orzekającemu w ostatniej instancji zbadanie skargi co do istoty.

50 W odróżnieniu od takich norm kryterium przyjęcia skargi rewizyjnej do rozpoznania, jak przewiduje art. 367a ust. 1 ZPP, wymaga od Vrhovno sodišče (sądu najwyższego) zbadania znaczenia kwestii prawnej podniesionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie takiej skargi do rozpoznania dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju.

51 Po tym uściśleniu należy zauważyć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika również, iż zasada wykładni zgodnej prawa krajowego z prawem Unii wymaga, by sądy krajowe, przy poszanowaniu w szczególności zakazu wykładni prawa krajowego contra legem, czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, z uwzględnieniem wszystkich przepisów prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni, by zapewnić pełną skuteczność rozpatrywanego przepisu prawa Unii i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez niego celami [zob. podobnie wyroki: z dnia 5 października 2004 r., Pfeiffer i in., od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, pkt 118, 119; z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, pkt 31–34; a także z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatności lub opóźnienie w płatności niewielkiej wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo].

52 Wymóg dokonywania wykładni zgodnej obejmuje w szczególności konieczność zmiany w razie potrzeby utrwalonego orzecznictwa przez sądy krajowe, jeżeli opiera się ono na interpretacji prawa krajowego, której nie da się pogodzić z celami prawa Unii. Wynika stąd, że sąd krajowy nie może skutecznie twierdzić, iż nie jest możliwe dokonanie wykładni przepisu prawa krajowego w zgodzie z prawem Unii tylko ze względu na to, że do tej pory niezmiennie interpretowano ten przepis w ten sposób, iż nie jest on zgodny z tym prawem [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 kwietnia 2016 r., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, pkt 33, 34; z dnia 17 kwietnia 2018 r., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, pkt 72, 73; a także z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatności lub opóźnienie w płatności niewielkiej wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo].

53 Z uwagi na fakt, że jedynie sądy krajowe są właściwe do dokonywania wykładni prawa krajowego, do sądu odsyłającego należy ocena, czy możliwa jest wykładnia przepisów krajowych rozpatrywanych w postępowaniu głównym zgodnie z wymogami art. 267 TFUE. Niemniej jednak do Trybunału należy udzielenie temu sądowi pewnych użytecznych wskazówek w świetle informacji zawartych w postanowieniu odsyłającym [zob. podobnie wyrok z dnia 9 kwietnia 2024 r., Profi Credit Polska (Wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem), C-582/21, EU:C:2024:282, pkt 64].

54 W niniejszej sprawie, jak wynika z informacji przedstawionych przez sąd odsyłający dotyczących rozwoju orzecznictwa Ustavno sodišče (trybunału konstytucyjnego), o którym mowa w pkt 24 niniejszego wyroku, wykładnia zgodna uregulowania krajowego rozpatrywanego w postępowaniu głównym wydaje się możliwa.

55 W tym względzie należy zauważyć, że przepisy ZPP rozpatrywane w postępowaniu głównym nie wydają się zabraniać Vrhovno sodišče (sądowi najwyższemu) dokonania oceny w ramach postępowania w sprawie wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, czy kwestia

dotycząca wykładni lub ważności przepisu prawa Unii podniesiona na poparcie tego wniosku wymaga zwrócenia się do Trybunału w trybie prejudycjalnym, czy też przeciwnie, jest objęta jednym z wyjątków przypomnianych w pkt 36 niniejszego wyroku.

56 W szczególności nie wydaje się, aby wykaz przypadków wymienionych w art. 367a ust. 1 ZPP miał charakter wyczerpujący. W tych okolicznościach wydaje się, że przepis ten można interpretować w sposób zgodny z obowiązkiem przewidzianym w art. 267 akapit trzeci TFUE w ten sposób, że ustanowione we wspomnianym przepisie krajowym kryterium znaczenia podniesionej kwestii prawnej dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju obejmuje sytuację, w której strona sporu wnosząca o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania podnosi kwestię dotyczącą wykładni lub ważności przepisu prawa Unii, która nie wchodzi w zakres żadnego z wyjątków określonych w pkt 36 niniejszego wyroku i która wymaga w konsekwencji zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w świetle celów realizowanych przez art. 267 TFUE i przypomnianych w pkt 33–35 tego wyroku.

57 Ocena, o której mowa w pkt 55 niniejszego wyroku, nie wymaga dokładniejszego badania niż badanie, które Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) jest zobowiązany przeprowadzić na podstawie art. 367a ust. 1 i art. 367b ust. 4 ZPP, ponieważ ocena owa wymaga jedynie od tego sądu upewnienia się co do znaczenia podniesionej kwestii dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu i zbadania w razie potrzeby konieczności uzyskania od Trybunału wykładni przepisu prawa Unii, którego dotyczy ta kwestia, ze względu na to, że nie wchodzi ona w zakres żadnego z odstępstw przypomnianych w pkt 36 tego wyroku.

58 Należy jeszcze podkreślić, że obowiązek ciążący na sądzie krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, poza tymi odstępstwami na podstawie art. 267 akapit trzeci TFUE, pozostaje bez uszczerbku dla spoczywającej na nim odpowiedzialności za podjęcie decyzji, na jakim etapie postępowania krajowego należy skierować pytanie prejudycjalne do Trybunału (zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 56). Poza tym do tego sądu należy również ocena, czy w interesie należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości leży, aby wniosek ów skierować dopiero po zakończeniu kontradyktoryjnej debaty (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lutego 2017 r., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, pkt 32).

59 Wobec tego do krajowego sądu najwyższego, do którego wpłynął wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania i który jest zobowiązany zwrócić się do Trybunału w trybie prejudycjalnym, należy podjęcie decyzji, czy należy zwrócić się do Trybunału na etapie rozpatrywania tego wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, czy też na późniejszym etapie (zob. analogicznie wyrok z dnia 4 czerwca 2002 r., Lyckeskog, C-99/00, EU:C:2002:329, pkt 18). Jeżeli sąd ten postanowi zwrócić się o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na etapie rozpatrywania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, powinien zawiesić rozpatrzenie tego wniosku do czasu wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a następnie wykonać to orzeczenie w ramach oceny kwestii, czy należy przyjąć skargę rewizyjną do rozpoznania.

60 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na pytanie pierwsze jest następująca: art. 267 akapit trzeci TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, postanawiał w ramach postępowania w sprawie rozpatrywania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, którego rozstrzygnięcie zależy od znaczenia kwestii prawnej podniesionej przez

jedną ze stron sporu dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju, o oddaleniu takiego wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania bez dokonania oceny, czy jest on zobowiązany zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym kwestii wykładni lub ważności przepisu prawa Unii podniesionej na poparcie tego wniosku.

W przedmiocie pytania drugiego

61 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 267 TFUE w związku z art. 47 akapit drugi Karty należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, powinien w orzeczeniu oddalającym wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania zawierającej wniosek o zwrócenie się do Trybunału w trybie prejudycjalnym z pytaniem dotyczącym wykładni lub ważności przepisu prawa Unii przedstawić powody, dla których nie zwrócił się do Trybunału z takim wnioskiem.

62 W tym względzie należy przypomnieć, iż z systemu ustanowionego w art. 267 TFUE w związku z art. 47 akapit drugi Karty wynika, że w przypadku gdy sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, stwierdzi, że z uwagi na to, iż ma do czynienia z jedną z trzech sytuacji, o których mowa w pkt 36 niniejszego wyroku, jest zwolniony z obowiązku zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym przewidzianego w art. 267 akapit trzeci TFUE, uzasadnienie wydanego przez niego orzeczenia powinno wskazywać, że podniesione przed nim pytanie dotyczące prawa Unii nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu albo że wykładnia odnośnego przepisu prawa Unii znajduje oparcie w orzecznictwie Trybunału, albo, w braku takiego orzecznictwa, że wykładnia prawa Unii jest dla sądu orzekającego w ostatniej instancji na tyle oczywista, iż nie pozostawia ona miejsca na jakiekolwiek racjonalne wątpliwości (wyrok z dnia 6 października 2021 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, pkt 51).

63 Tymczasem z odpowiedzi na pytanie pierwsze wynika, że bez uszczerbku dla zastosowania podstawy niedopuszczalności o charakterze czysto proceduralnym, takiej jak podstawy, o których mowa w pkt 49 niniejszego wyroku, krajowy sąd najwyższy, taki jak Vrhovno sodišče (sąd najwyższy), nie może oddalić wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, w którym podniesiono kwestię dotyczącą wykładni lub ważności przepisu prawa Unii, bez uprzedniej oceny, czy jest on zobowiązany zwrócić się do Trybunału z tym pytaniem w trybie prejudycjalnym, czy też kwestia ta wchodzi w zakres jednego z odstępstw przypomnianych w pkt 36 tego wyroku.

64 Wynika z tego, że gdy ten krajowy sąd najwyższy postanawia oddalić taki wniosek na podstawie jednego z tych odstępstw, orzeczenie to musi spełniać wymóg uzasadnienia przypomniany w pkt 62 niniejszego wyroku.

65 Biorąc powyższe pod uwagę, odpowiedź na pytanie drugie jest następująca: art. 267 TFUE w związku z art. 47 akapit drugi Karty należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, powinien w orzeczeniu oddalającym wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania zawierającej wniosek o zwrócenie się do Trybunału w trybie prejudycjalnym z pytaniem dotyczącym wykładni lub ważności przepisu prawa Unii, przedstawić powody, dla których nie zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, czyli że pytanie to nie ma znaczenia

dla rozstrzygnięcia sporu, albo że dany przepis prawa Unii był już przedmiotem wykładni Trybunału, albo że prawidłowa wykładnia prawa Unii jest na tyle oczywista, że nie pozostawia miejsca na jakiekolwiek racjonalne wątpliwości.

W przedmiocie kosztów

66 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 267 akapit trzeci TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, postanawiał w ramach postępowania w sprawie rozpatrywania wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania, którego rozstrzygnięcie zależy od znaczenia kwestii prawnej podniesionej przez jedną ze stron sporu dla zapewnienia pewności prawa, jednolitego stosowania prawa lub jego rozwoju, o oddaleniu takiego wniosku o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania bez dokonania oceny, czy jest on zobowiązany zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym kwestii wykładni lub ważności przepisu prawa Unii podniesionej na poparcie tego wniosku.**

2) **Artykuł 267 TFUE w związku z art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, powinien w orzeczeniu oddalającym wniosek o przyjęcie skargi rewizyjnej do rozpoznania zawierającej wniosek o zwrócenie się do Trybunału w trybie prejudycjalnym z pytaniem dotyczącym wykładni lub ważności przepisu prawa Unii, przedstawić powody, dla których nie zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, czyli że pytanie to nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu, albo że dany przepis prawa Unii był już przedmiotem wykładni Trybunału, albo że prawidłowa wykładnia prawa Unii jest na tyle oczywista, że nie pozostawia miejsca na jakiekolwiek racjonalne wątpliwości.**

Podpisy